

Συνθήκες φυσικής αναγέννησης στα δάση χαλεπίου πεύκης της Κασσάνδρας Χαλκιδικής.

Τσιτσώνη, Θ.

Εργαστήριο Δασοκομίας, Τμήμα Δασολογίας και Φυσικού περιβάλλοντος,
Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Τ.Θ. 262, Θεσσαλονίκη, 54 124

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Σκοπός της εργασίας αυτής είναι η μελέτη των συνθηκών που υπάρχουν στη Χερσόνησο της Κασσάνδρας Χαλκιδικής για τη φυσική αναγέννηση της Χαλεπίου πεύκης μετά από πυρκαγιά. Για την έρευνα της φυσικής αναγέννησης μετά την πυρκαγιά επιλέχθηκαν τέσσερις περιοχές της Χερσονήσου Κασσάνδρας όπου έγιναν πυρκαγιές σε διαφορετικά έτη. Οι περιοχές αυτές είναι: *Νέα Σκιώνη*, η πυρκαγιά έγινε τον Ιούνιο του 1977. *Αθύτος*, η πυρκαγιά έγινε τον Ιούλιο του 1984. *Αγία Παρασκευή*, η πυρκαγιά έγινε τον Ιούνιο του 1977 και επαναλήφθηκε τον Ιούλιο του 1981. *Πολύχρονο*, η πυρκαγιά έγινε τον Ιούλιο του 1981. Στις περιοχές αυτές ορίστηκαν συνολικά 75 δοκιμαστικές επιφάνειες, 21 στην περιοχή της Ν. Σκιώνης, 15 στην περιοχή της Αθύτου, 27 στην περιοχή της Αγ. Παρασκευής και 12 στην περιοχή του Πολύχρονου. Δοκιμαστικές επιφάνειες ορίστηκαν σ' όλες τις εκθέσεις και σ' όλες τις θέσεις επί της πλαγιάς, στο κάτω, μέσο και πάνω μέρος αυτής. Για κάθε θέση επί της πλαγιάς, σε κάθε περιοχή βρέθηκε ο δείκτης φυσικής αναγέννησης. Δείκτης φυσικής αναγέννησης θεωρείται ο μέσος αριθμός φυταρίων ανά τετραγωνικό μέτρο. Από την ανάλυση των αποτελεσμάτων της έρευνας της φυσικής αναγέννησης μετά την πυρκαγιά προκύπτουν τα παρακάτω αποτελέσματα. Μετά την πυρκαγιά η αναγέννηση της χαλεπίου Πεύκης είναι ικανοποιητική στις εκτάσεις εκείνες που καλύπτονται από ώριμες συστάδες και έχουν κλίση 0-50%, ενώ στις μεγαλύτερες κλίσεις η αναγέννηση μειώνεται αρκετά. Η ένταση της πυρκαγιάς και το μέγεθος της επιφάνειας που καίγεται επηρεάζει τη φυσική αναγέννηση. Έτσι στην περιοχή της Νέας Σκιώνης, όπου το 1977 είχαμε μεγάλης έντασης και έκτασης πυρκαγιά, παρατηρήσαμε οκτώ χρόνια μετά την πυρκαγιά μία καλή αναγέννηση και ένα συνεχή εμπλουτισμό της περιοχής με νέα φυτά. Ο θάμνος *Calycotome villosa*, που αναπτύσσεται μετά την πυρκαγιά δρα μάλλον προστατευτικά στην περιοχή έρευνας, διότι βοηθάει τα άτομα που εγκαθίστανται αφενός μεν με τη σχετική σκίαση που παρέχει, αφετέρου δε με την προστασία έναντι της βόσκησης των γιδιών. Η έκθεση παίζει μικρότερο ρόλο στην αναγέννηση για την περιοχή έρευνας. Όμως σε αμμώδη εδάφη, όπως η περιοχή του Πολύχρονου, καλύτερη επιτυχία είχαμε στις Β. εκθέσεις. Η υγρασία της επόμενης χρονιάς δεν παίζει πάντοτε σπουδαίο ρόλο. Στην πυρκαγιά της Αθύτου που έγινε το 1984 παρατηρήσαμε το 1985 την καλύτερη αναγέννηση, παρόλο που το 1985 υπήρξε πολύ ξερή χρονιά. Βασικό ρόλο στην περιοχή έπαιξε η ποιότητα του εδάφους και η ύπαρξη άφθονων σπόρων από τις εναπομείνουσες συστάδες. Τους μεγαλύτερους αριθμούς φυταρίων συναντούμε στις επιφάνειες που βρίσκονται στο κάτω μέρος της πλαγιάς και ιδιαίτερα εκεί όπου υλοτομήθηκαν τα καμένα δένδρα και σχετικά αναμοχλεύτηκε το έδαφος. Αυτό παρατηρείται γιατί μετά την πυρκαγιά -κυρίως όταν καίγονται και οι βελόνες- αφενός τα νερά της βροχής παρασύρουν τη στάχτη αλλά και το έδαφος και μαζί μ' αυτό σπόρους στο κάτω μέρος της πλαγιάς, αφετέρου οι συνθήκες υγρασίας είναι ευνοϊκότερες για τη φύτευση των σπόρων. Η επανάληψη της πυρκαγιάς σε χρονικό διάστημα μικρότερο των 10-15

ετών είναι καταστροφική για την αναγέννηση, διότι η χαλέπιος Πεύκη δεν έχει καρποφορήσει ώστε να υπάρχουν ώριμοι κώνοι. Αυτό συνέβη στην πυρκαγιά της Αγίας Παρασκευής, όπου η αναγέννηση είναι φτωχή. Η δεύτερη πυρκαγιά του 1981 έκαψε τα νεαρά φυτά που αναπτύχθηκαν μετά την πυρκαγιά του 1977 και το μεγαλύτερο μέρος της εναπομείνουσας μητρικής συστάδας. Στις περιπτώσεις αυτές, αν δεν έχουμε φυσική αναγέννηση με μεταφορά σπόρων από μεγαλύτερες αποστάσεις, πρέπει να γίνει σπορά σε πινάκια με κατάλληλη επιλογή των θέσεων και σε ένα σύνδεσμο 2 X 2, δηλαδή 2500 πινάκια στο εκτάριο.